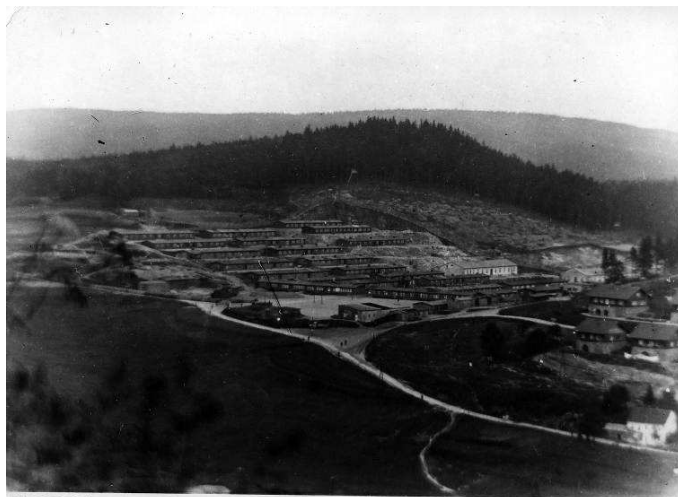

Téma: Jak se zacházelo s historií koncentračního tábora Flossenbürg Modul: Porovnávání fotografií

Faktické informace: Budova velitelství - komandatura

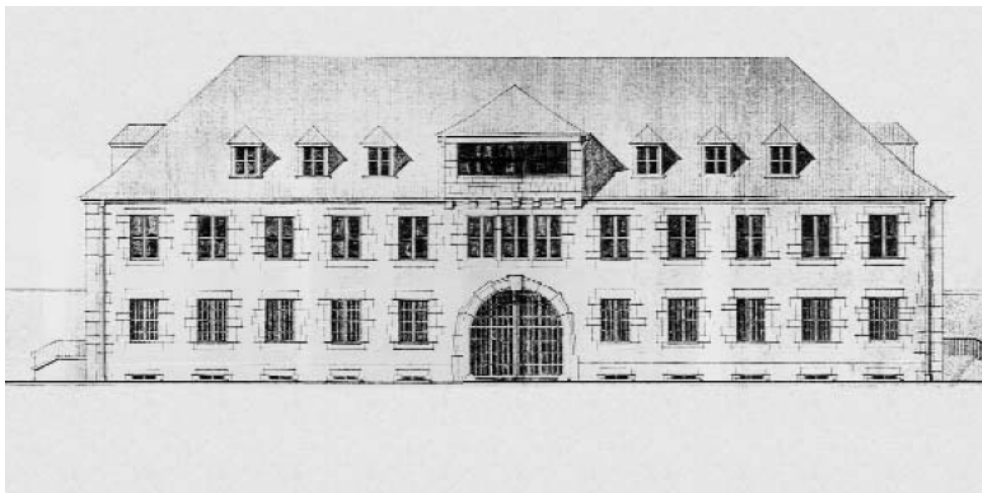
Velitelství neboli komandatura, bylo sídlem nejvyššího důstojníka SS ve Flossenbürgu - velitele tábora. Ten byl odpovědný za celkovou správu koncentračního tábora Flossenbürg.

Dodnes zachovaná žulová budova velitelství nebyla postavena hned při založení koncentračního tábora v roce 1938. Služební místnosti pro vedoucí důstojníky SS se původně nacházely v jiných budovách. Jednalo se většinou o baráky podobného typu, jako byly ty pro vězně. Nacházely se ale mimo vězeňský areál zajištěný ostnatým drátem a strážními věžemi v tzv. velitelském prostoru nebo prostoru pro příslušníky SS.

Areál koncentračního tábora Flossenbürg ještě bez kamenné budovy velitelství, 1940 (Foto: Památník KT Flossenbürg)

Teprve v roce 1943, pět let po založení koncentračního tábora Flossenbürg, byla postavena nová reprezentativní žulová budova velitelství. Vedení tábora pověřilo stavbou vězně, kteří ji museli provést jako součást nucených prací. Původní dřevěná správní budova musela být kvůli stavbě nového velitelství částečně stržena. Ve středu budovy velitelství měl vzniknout průjezd, který se měl stát hlavní branou do vězeňského prostoru, stejně jako tomu bylo v jiných koncentračních táborech. V té době se plánovala i přestavba ubikací pro příslušníky SS na vězeňské baráky, aby se do tábora vešlo více vězňů. Tyto plány se ale nikdy neuskutečnily, prostor pro vězně tedy začínal až 50 metrů za průjezdem.

Nákres velitelství, pohled ze západu – z prostoru vyhrazeného pro vězně, 28.02.1942
(Kresba: Spolkový archiv Berlín)

V nové budově velitelství se kromě kanceláře velitele (Lagerkommandant) nacházela také kancelář velitele tábora ochranné vazby (Schutzhaftlagerführer) a spisovna. Příslušníci SS zaměstnaní v administrativě měli významný podíl na zločinech páchaných v táboře. Právě oni byli odpovědní za systematicky nedostatečné zásobování vězňů potravinami a léky. Udělování nejbrutálnějších trestů, vraždy vězňů a záznamy úmrtí patřily k jejich každodenní rutině. Kromě toho bylo velitelství právě tím místem v táboře, kde příslušníci SS vězně vyslychali a přitom často také mučili.

V polovině dubna 1945 už bylo příslušníkům SS jasné, že válka brzy skončí a Německá říše bude poražena. Očekávaný vstup amerických vojáků do Flossenbürgu vzbuzoval jejich obavy a tak se členové SS snažili skrýt alespoň ty nejhorší stopy své zločinné činnosti. Mimo jiné hromadně ničili také spisy z velitelství. Několik málo dní před příchodem amerických vojsk poslala SS převážnou většinu vězňů na různé pochody směrem na jih. Těmto pochodům se říká „pochody smrti“, protože kvůli špatnému zásobování během nich zemřelo mnoho vězňů vyčerpáním nebo byli zavražděni, když se opožďovali. Příslušníci SS opustili tábor a později i kolony vězňů na pochodech smrti, aby sami sebe dopravili do bezpečí.

Po osvobození koncentračního tábora Flossenbürg 23. dubna 1945 armádou USA zajistili američtí vojáci zbývající spisy z velitelství a další důkazy hrůzovlády SS v táboře. Američané pak využívali velitelství nadále jako správní budovu. Pravděpodobně tam byli dočasně ubytováni i bývalí vězni z tábora.

← Uvítací prapor před velitelstvím (Foto: US Army Corps 30.04.1945, National Archives, Washington D.C.)

Od poloviny roku 1946 do konce roku 1947 byl areál tábora využíván organizací pro uprchlíky při OSN, UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) jako tábor pro tzv. Displaced Persons („DPs“ = cizí státní příslušníci, kteří se po osvobození stále ještě zdržovali v Německu). V roce 1948, po rozpuštění tábora pro DPs, chtěla zemská rada okresu Neustadt an der Waldnaab (pod nějž Flossenbürg tehdy spadal) v budově bývalého velitelství založit domov důchodců pro uprchlíky. Bavorský stát zvažoval rovněž založení sanatoria pro pacienty s tuberkulózou, pronásledované v období nacismu. Nakonec byly v budově velitelství postaveny nájemní byty, které byly využívány až do 90. let 20. století. Od roku 1998 slouží zrekonstruovaná budova Památníku koncentračního tábora Flossenbürg jako prostor pro kanceláře, archiv a knihovnu. Byla zde zřízena také místnost, ve které se mohou konat semináře.

Prameny a literatura:

- KZ-Gedenkstätte Flossenbürg / Stiftung Bayerische Gedenkstätten (Hrsg.): Konzentrationslager Flossenbürg 1938-1945. Katalog zur ständigen Ausstellung, Göttingen 2008.
- KZ-Gedenkstätte Flossenbürg (Hrsg.): Konzentrationslager Flossenbürg 1938-1945. Ausgewählte Texte und Bilder der Ausstellung zur Lagergeschichte, Flossenbürg 2007.
- Benz, Wolfgang; Distel, Barbara (Hrsg.): Flossenbürg. Das Konzentrationslager und seine Außenlager, München 2007.
- KZ-Gedenkstätte Flossenbürg (Hrsg.): Rundgang deutsch. www.gedenkstaette-flossenbuerg.de/fileadmin/dokumente/RS_CZ.pdf (citováno 29.1.2013).
- Skriebeleit, Jörg: „Alles muss verschwinden, was den Charakter des Lagers trägt, die Baracken, der Eingang, die Wachtürme“. Das Gelände des KZ Flossenbürg zwischen 1945 und 1949. In: Dachauer Hefte 19, 2003, str. 180-200.